

Sygn. akt I C 496/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Andrzej Kuryłek

Protokolant: Karolina Stańczuk

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2019 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa T. B., (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko E. J., Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w Warszawie

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

I. oddala powództwo;

II. odstępuje od obciążenia powodów obowiązkiem zwrotu pozwanym kosztów procesu.

Sygn. Akt **IC 496/17**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 maja 2017 r. skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w Warszawie i E. J. powodowie (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wnieśli o:

1. zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powodów kwoty 48.298.700 zł wraz z odsetkami od dnia 27 września 2016 r. tytułem odszkodowania za bezpodstawne i sprzeczne z prawem orzeczenie przepadku 1.931.948 sztuk płyt CD przez sędziów Sądu Okręgowego w Warszawie, XII Wydziału Karnego i Sądu Apelacyjnego w Warszawie;

2. zasądzenie od pozwanych na rzecz powodów solidarnie kwoty 665.830 zł wraz z odsetkami od dnia 27 września 2016 r. tytułem odszkodowania za bezpodstawne i sprzeczne z prawem orzeczenie przepadku 133.166 sztuk kaset MC;

(w przypadku, gdyby Sąd uznał, iż niemożliwe jest dochodzenie łącznego odszkodowania przez powodów, wnieśli o zasądzenie na rzecz T. B. kwoty 8.750,000 zł i 665.830 zł, tj. łącznie 9.415,830 zł, a na rzecz (...) sp. z o.o. kwoty 39.548.700 zł)

3. zasądzenie od pozwanych na rzecz powodów zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

4. zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda T. B. solidarnie kwoty 300.000 zł tytułem zadośćuczynienia za poniesione straty moralne oraz naruszenie dób osobistych, a także kwoty 150.000 zł na rzecz Stowarzyszenia (...);

5. zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz adw. J. G. kwoty 15.000 zł tytułem bezprawnie nieopłaconej należności za występowanie od lipca 2005 r. do 12 listopada 2015 r. jako obrońca z urzędu powoda T. B. w sprawie XII K 2/12 przed Sądem Okręgowym w Warszawie;

(pозew – k. 2-9, pismo precyzujące stanowisko powodów – k. 111-121)

Pismem z dnia 21 czerwca 2017 r. powód T. B. rozszerzył powództwo w zakresie żądania zadośćuczynienia, wnosząc o zasądzenie od pozwanych solidarnie na swoją rzecz kwoty 500.000 zł.

(pismo powoda – k. 111-121)

W odpowiedzi na pozew pozwana E. J. wniosła o oddalenie powództwa w całości.

(odpowiedź na pozew – k. 265-265v.)

W odpowiedzi na pozew pozwanego Skarbu Państwa, wniósł on o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od każdego z powodów na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

(odpowiedź na pozew – k. 269-280)

Na rozprawie w dniu 10 lipca 2019 r. powód sprecyzował, iż zdarzeniem szkodzącym, z którego wywodzi wraz z drugim powodem dochodzone roszczenia jest orzeczenie przepadku dowodów rzeczowych (płyty i kaset) wydane 30 czerwca 2016 r., utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 września 2016 r. Powód wskazał ponadto, że również wyrok wydany w dniu 19 listopada 2015 r. naruszał jego dobra osobiste.

Podczas rozprawy w dniu 10 lipca 2019 r. powód cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie żądania określonego w pkt. 5 pozwu, tj. żądania zasądzenia od pozwanych solidarnie na rzecz adw. J. G. kwoty 15.000 zł tytułem bezprawnie nieopłaconej należności za występowanie od lipca 2005 r. do 12 listopada 2015 r. jako obrońca z urzędu powoda T. B. w sprawie XII K 2/12 przed Sądem Okręgowym w Warszawie.

(protokół – k. 599)

Postanowieniem z dnia 17 lipca 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie umorzył postępowanie w zakresie roszczenia określonego w punkcie 5 pozwu.

(postanowienie – k. 603)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie, XII Wydział Karny (XII K 2/12) oskarżonego T. B. o to, że od maja 1997 r. do 29 listopada 2000 r. w W. i P. będąc właścicielem firmy fonograficznej (...) oraz jedynym wspólnikiem i członkiem zarządu spółki z o.o. (...) z góry powziętym zamiarem wbrew warunkom umowy licencyjnej i bez uprawnienia zwielał w tłoczniach (...) w W., Takt w B. i (...) we W. cudze utwory w wersji oryginalnej utrwalone na płytach CD w ogólnej ilości 4.454.142 sztuk, o wartości 4.153.005,24 zł i na kasetach MC w ogólnej ilości 310.460 sztuk o wartości 170.475,35 zł, po czym je rozpowszechniał na terenie kraju poprzez wprowadzenie do obrotu, czyniąc sobie stałe źródło dochodu, kierując tym przestępstwem i organizując je, czym spowodował szkodę o łącznej kwocie 4.323.480,59 zł na rzecz Stowarzyszenia (...), uznał za winnego zarzucanych mu czynów i wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności i grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 150 zł każda, jednocześnie zawieszając warunkowo wykonanie kary pozbawienia wolności na okres 2 lat próby. Ponadto Sąd orzekł przepadek oznaczonych dowodów rzeczowych.

Przewodniczącym składu orzekającego była sędzia Ewa Jehton.

(wyrok – k. 421-455)

W wyniku rozpoznania apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego T. B., Sąd Apelacyjny w Warszawie, II Wydział Karny (II AKa 105/16) wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2016 r. uchylił zaskarżony wyrok i na podstawie art. 439 § 1

pkt 9 w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowanie karne wobec oskarżonego T. B. umorzył, kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa.

(wyrok sądu II instancji – k. 497-498)

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie, XII Wydział Karny w sprawie o sygn. akt XII K 2/12 na podstawie art. 420 § 1 k.p.k. w zw. z art. 45a k.k., art. 230 § 2 k.p.c. orzekł przepadek dowodów rzeczowych wymienionych w wykazie (...) z wyjątkiem szczegółowo wymienionych oraz przepadek dowodów rzeczowych wymienionych w wykazie (...) z wyjątkiem szczegółowo wymienionych, które to dowody składały się z zabezpieczonych matryc nagrań oraz nośników dźwiękowych w postaci płyt CD i kaset MG (łącznie w zakresie obu podmiotów orzeczono przepadek 1.931.948 płyt CD i 133.166 sztuk kaset MD).

Postanowieniem z 30 czerwca 2016 r. orzeczono również zwrot zarówno (...) sp. z o.o. jak i T. B. dowody rzeczowe szczegółowo wymienione.

(postanowienie z dnia 30 czerwca 2016 r. - k. 94-96v.)

W wyniku rozpoznania zażalenia T. B. na postanowienie z dnia 30 czerwca 2016 r., Sąd Apelacyjny w Warszawie (sygn. II AKz 495/16) postanowieniem z dnia 27 września 2016 r. utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

(postanowienie – k. 91-93)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów załączonych do akt niniejszej sprawy, w szczególności kopii orzeczeń wydanych w sprawie XII K 2/12.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powodowie dochodzili roszczenia związanego z wydaniem przez Sąd Okręgowy w Warszawie oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie łącznie 4 rozstrzygnięć (wyroku skazującego i orzekającego przepadek określonych przedmiotów oraz uchylającego go wyroku sądu II instancji, a także postanowienia w przedmiocie przepadku określonych przedmiotów i utrzymującego go w mocy postanowienia sądu II instancji), które w ocenie powodów zostały wydane z naruszeniem prawa i spowodowały w majątku powodów szkodę o łącznej wartości 48.964.530 zł.

Zgodnie z treścią art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Zgodnie z art. 417¹ § 2 k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą.

Powyższa regulacja oznacza, że warunkiem odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa za szkodę i krzywdę wyrządzoną prawomocnym orzeczeniem sądu, jest uzyskanie prejudykatu stwierdzającego wydanie orzeczenia szkodzącego z naruszeniem prawa.

Z treści art. 417¹ § 2 k.c. wynika wprost, że niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia nie może być przedmiotem samodzielnych ustaleń sądu w procesie o naprawienie szkody. Sąd rozpoznający sprawę o odszkodowanie nie jest właściwy do indywidualnej oceny legalności konkretnego wyroku lub postanowienia wskazywanego jako źródło szkody. Przepis art. 417¹ § 2 k.c. nie tylko nie upoważnia sądów odszkodowawczych do

samodzielnego stwierdzenia bezprawności orzeczeń, ale odsyła w tym zakresie do właściwych procedur. Szczególnym przewidzianym do tego trybem jest skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹ - art. 424¹² k.p.c.). Prawomocne orzeczenie może być również wzruszone wskutek skargi kasacyjnej lub skargi o wznowienie postępowania, gdy dojdzie do uchylecia lub zmiany wyroku. Potrzebę podważenia jego zgodności z prawem w odrębnym postępowaniu uzasadniają względy związane z zasadą pewności prawa, co niesie za sobą konieczność dokonywania jego jednolitej wykładni i stosowania. Sąd odszkodowawczy nie może samodzielnie orzekać o legalności orzeczenia, gdyż stwarza to niebezpieczeństwo wydawania sprzecznych rozstrzygnięć.

Powodowie nie wykazali, aby uzyskali w jednym z wymienionych trybów prejudykat stwierdzający niezgodność z polskim prawem prawomocnych orzeczeń, które wskazują jako źródła swojej szkody. Brak stosownego prejudykatu wywołuje skutki w zakresie prawa materialnego w postaci niemożności skutecznego dochodzenia roszczenia odszkodowawczego od Skarbu Państwa na podstawie art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 417¹ § 2 k.c.

Podkreślić należy, że do czasu, gdy wadliwość prawomocnego orzeczenia, z którego wydaniem strona wiąże odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa, nie zostanie stwierdzona w odrębnym postępowaniu, orzeczenie to uznaje się za odpowiadające prawu, co gwarantuje ochronę stanów ukształtowanych na jego podstawie.

W zakresie w jakim roszczenia powodów były wywodzone z treści postanowień i wyroków w zakresie dowodów rzeczowych wskazać należy, iż brak jest podstawy prawnej aby sąd odszkodowawczy, sąd cywilny badał prawidłowość tych rozstrzygnięć. Merytoryczna kontrola podważanych przez powodów orzeczeń została dokonana przez właściwe sądy II instancji.

Odnosząc się natomiast do zarzutów stawianych przez powodów pozwanej E. J. – sędzi Sądu Okręgowego wskazać należy, iż dotyczą wykonywania przez nią czynności jurysdykcyjnych. Zgodnie z art. 2 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: „p.u.s.p.”) zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości wykonują sędziowie, natomiast zgodnie z art. 2 § 2 p.u.s.p. zadania z zakresu ochrony prawnej, inne niż wymiar sprawiedliwości, wykonują w sądach referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi. Wskazać należy, że sądy, realizujące swoje zadania za pośrednictwem sędziów i referendarzy, sprawują wymiar sprawiedliwości w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, a nie w interesie własnym i w imieniu poszczególnych funkcjonariuszy publicznych.

Czynności jurydyczne, o których mowa powyżej, stanowią czynności Sądu w zakresie stosowania prawa odpowiednio przez sędziów albo referendarzy sądowych na podstawie obowiązujących przepisów prawnych. Ewentualna odpowiedzialność z uwagi na wykonywanie przez sędziego albo referendarza władzy publicznej, spoczywa wówczas stosownie do treści art. 417 § 1 k.c. na Skarbie Państwa.

Powyższe rozważania stanowią asumpt do przyjęcia, iż pozwana nie jest biernie legitymowana do występowania w niniejszej sprawie. Tylko przepis prawa materialnego, stanowiącego podstawę interesu prawnego, stwarza dla określonego podmiotu legitymację procesową strony. Strona jest zatem pojęciem materialnoprawnym, a nie procesowym, a przeto o tym czy dany podmiot jest stroną postępowania cywilnego, tj., czy można przypisać mu odpowiedzialność za szkodę wywołaną działaniem lub zaniechaniem, przesądzają przepisy prawa materialnego, mające zastosowanie w konkretnym stanie faktycznym, nie zaś przepisy procesowe. Skoro zaś legitymacja procesowa jest przesłanką merytoryczną, o której istnieniu przesądzają przepisy prawa materialnego, mające zastosowanie w konkretnym stanie faktycznym, nie zaś przepisy procesowe, jej brak prowadzi do oddalenia powództwa (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 9 grudnia 2014 roku, sygn. akt III APa 9/14, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 21 grudnia 2012 roku, sygn. akt I ACa 1157/12).

O kosztach procesu sąd orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Wziąwszy pod uwagę całokształt okoliczności niniejszej sprawy oraz fakt, iż powód T. B. od lat pozostaje w konflikcie z Członkami Zarządu (...), czego wyrazem są liczne postępowania zarówno karne jak i cywilne wytaczane z inicjatywy

zarówno powoda jak i poszczególnych członków Zarządu (...), Sąd w oparciu o art. 102 k.p.c. postanowił kosztami procesu nie obciążać powoda. W ocenie Sądu przy orzekaniu o kosztach procesu należało uwzględnić sytuację życiową powoda, jego stan majątkowy, który niewątpliwie uległ pomniejszeniu na skutek likwidacji jego firm, przeprowadzonych tam kontroli, konfiskaty wielu milionów sztuk płyt. Ponadto wskazać należy, iż powód utrzymuje się z wyprzedaży rzeczy osobistych na aukcjach internetowych oraz dzięki pomocy swych znajomych.

Z tych wszystkich względów, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.